

Příloha č. 1

Realizované fokusní skupiny a jejich hlavní zjištění

Obsah

1. Úvod	3
2. Přístup k rozložení fokusních skupin	3
3. Oslovení potenciálních účastníků.....	4
4. Okruhy diskuze	5
5. Shrnutí hlavních poznatků z realizovaných fokusních skupin	6

1. Úvod

Podstatou fokusních skupin je interaktivní skupinová diskuse, která má za cíl získat poměrně podrobné informace o postojích a názorech účastníků.

Specifickou aktivitou v úvodní části projektu byla účast realizačního týmu na fokusní skupině s realizátory projektu „ORGANIZACE EVALUAČNÍCH FOKUSNÍCH SKUPIN OP LZZ A EVALUAČNÍHO WORKSHOPU“. Účelem bylo předání evaluačních zjištění mezi expertními týmy obou paralelních projektů, vznikla možnost sdílet pozorování a informace z obou projektů, popřípadě doplnit potřebné závěry pro projekt „Roční operační vyhodnocení OP LZZ“. V rámci fokusní skupiny byly diskutovány okruhy vyhlásování výzev k předkládání projektů, hodnotící proces a hodnotící kritéria a finanční řízení OP LZZ.

V další fázi projektu „Roční operační vyhodnocení OP LZZ 2009“ byla zahájena realizace fokusních skupin s úspěšnými žadateli o podporu z OP LZZ. Hlavním cílem bylo zjištění aktuální situace a potřeb cílových skupin v dané prioritní ose OP LZZ (Adaptabilita, Aktivní politiky trhu práce, Sociální integrace a rovné příležitosti, Veřejná správa a veřejné služby a Mezinárodní spolupráce) a možnosti OP LZZ tuto situaci ovlivnit.

Zkušenosti žadatelů s vlastní implementací projektu nebyly předmětem zkoumání v této fázi, nicméně ze strany příjemců podpory je problematika nastavení systému implementace považována za hlavní problematický aspekt celé realizace projektu. Účastníci fokusních skupin se k tomuto tématu neustále vraceli a měli potřebu ho komunikovat. Proto také některá zjištění z oblasti implementace (zejména problém komunikace mezi příjemci a ŘO / ZS) byla promítnuta do hlavních zjištění a doporučení Ročního operačního vyhodnocení OP LZZ.

Zjištění z fokusních skupin byla dále ověřována v dotazníkovém šetření.

2. Přístup k rozložení fokusních skupin

Evaluátor po interních diskuzích přistoupil ke kombinaci regionálního a tematického hlediska náplně jednotlivých fokusních skupin. Ke každému zvolenému městu byla určena spádová oblast a stěžejní prioritní osy, na které se v průběhu diskuze zaměřil. Tento způsob realizace FS umožnil postižení obsahové náplně OP LZZ a zároveň zohlednění regionálních specifik.

Tabulka 2.1 - Znázornění zvoleného přístupu k realizaci FS

Město	Prioritní osy OP LZZ				
	1. Adaptabilita	2. Aktivní politiky trhu práce	3. Sociální integrace a rovné příležitosti	4. Veřejná správa a veřejné služby	5. Mezinárodní spolupráce
Brno	x			x	x
Ostrava		x	x		x
Plzeň	x		x		x
Praha		x		x	x
Ústí nad		x	x		x

Město	Prioritní osy OP LZZ				
Labem					

Zdůvodnění zvoleného přístupu

- Realizace fokusních skupin mohla být ohrožena neochotou oslovených účastníků přijet na setkání do Prahy ze vzdálenějších oblastí ČR. Tím by mohlo dojít k nadměrné účasti subjektů působících nebo sídlících v Praze, pro které by účast na fokusní skupině byla snazší. Zjištění a přínos z fokusních skupin tím mohly být limitovány. Evaluátor by tak jen posílil současný trend centralizace práce s cílovými skupinami, kdy v regionech ČR často působí subjekty sídlící v Praze.
- Realizace fokusních skupin v regionech umožnila zohlednit lokální situaci a specifika dané oblasti. Potřeby cílových skupin se mohou významně odlišovat v závislosti na hospodářské struktuře regionu a jeho dalších socioekonomických charakteristikách.

Do každého zvoleného města byly zvány subjekty z vybraných krajů dle následující tabulky:

Tabulka 2.2 - Spádové oblasti realizace fokusních skupin

Místo realizace	Spádová oblast (kraj)
<i>Praha</i>	Pardubický, Královéhradecký, Středočeský
<i>Brno</i>	Vysočina, Jihomoravský a Zlínský, případně Olomoucký
<i>Plzeň</i>	Jihočeský, Plzeňský, Karlovarský
<i>Ústí nad Labem</i>	Karlovarský, Ústecký, Liberecký
<i>Ostrava</i>	Moravskoslezský, Olomoucký

V případě Olomouckého a Karlovarského kraje došlo k pozvání na dvě fokusní skupiny, kdy účast rozhodl oslovený subjekt dle svých možností.

3. Oslovení potenciálních účastníků

Pro jednotlivé fokusní skupiny byly osloveny subjekty relevantní pro dané město a prioritní osu, kontakty na žadatele byly zjištěny pomocí sestavy vytvořené v aplikaci MONIT7+.

Ze souboru potenciálních účastníků (úspěšných žadatelů) byli v rámci daného regionu a daných typů subjektů vybráni vhodní účastníci fokusní skupiny tak, aby bylo dosaženo rozmanitosti zastoupených typů subjektů, cílových skupin a zaměření projektů.

V prvním kole bylo z cca 500 úspěšných žadatelů emailem cíleně osloveno cca 200 potenciálních účastníků. Doplnkově bylo osloveno telefonicky 10 účastníků, kteří nereagovali na oslovení emailem, tento postup však nepřinesl výsledky. Z důvodu nízkého počtu potvrzených účastníků v některých fokusních skupinách byla proto ve druhém kole emailem oslovena další skupina cca 150 potenciálních účastníků. Pro některé fokusní skupiny tak byl ve výsledku osloven téměř celý soubor potenciálních účastníků. Všechny fokusní skupiny se nakonec zúčastnilo 36 účastníků.

Snahou organizátora bylo oslovit pro jednotlivé fokusní skupiny zástupce následujících subjektů:

Tabulka 3.1 - Typy oslovených subjektů podle místa realizace

Místo realizace	Typ osloveného subjektu
Praha	ministerstva (ministerstvo vnitra), hospodářská komora, úřady práce, poskytovatelé sociální péče, NNO, vzdělávací a poradenské instituce, svazky obcí, zaměstnavatelé (soukromé subjekty)
Brno	zaměstnavatelé (soukromé subjekty), úřady práce, profesní a podnikatelská sdružení, justice, územní samosprávné celky, svazky obcí, správní úřady ČR, vzdělávací a poradenské instituce
Ostrava, Ústí nad Labem a Plzeň	úřady práce, NNO, vzdělávací a poradenské instituce, zaměstnavatelé (soukromé subjekty), kraj, obec, poskytovatelé sociálních služeb, odborové organizace a sociální partneři, místní a občanské iniciativy

Ačkoliv pro fokusní skupinu realizovanou v Plzni bylo osloveno 100 % úspěšných žadatelů z Karlovarského, Plzeňského a Jihočeského kraje, nepodařilo se ji naplnit a byla zrušena.

Níže uvedená tabulka poskytuje přehled termínů a míst konání všech fokusních skupin.

Tabulka 3.2 - Přehled termínů realizování fokusních skupin

Město	Datum	Počet účastníků
Brno	24. 9. 2009	6
Ostrava	2. 10. 2009	5
Praha - 1. skupina	5. 10. 2009	12
Praha - 2. skupina	5. 10. 2009	5
Ústí nad Labem	8. 10. 2009	8

Evaluátor si je vědom, že zjištění z fokusních skupin mohou být subjektivní a pocházejí od velmi omezeného vzorku účastníků. Jednotlivá zjištění a doporučení byla proto v další fázi evaluace ověřena na větším vzorku respondentů prostřednictvím dotazníkového šetření.

4. Okruhy diskuze

Během realizace FS byla udržována rovina diskuze v návaznosti na cílové skupiny OP LZZ – zaměstnavatelé/zaměstnanci – uchazeči/zájemci o zaměstnání – znevýhodněné skupiny až sociálně vyloučení.

A) témata obecného charakteru (týkající se, programu jako celku)

- Akceschopnost OP LZZ jako celku (Považujete OP LZZ za nástroj, který může změnit situaci a pomoci? Na základě čeho usuzujete, že ano/ne?)
- Obecné limity programu (V čem vidíte limity programu? – př. málo peněz, administrativní zátěž, nedostatečná flexibilita...)

B) témata týkající se cílových skupin

- Aktuální situace a potřeby cílových skupin, zejména s ohledem na dopady hospodářské krize.
- Účinnost opatření na pomoc cílovým skupinám (Zaznamenali jste nějaký výrazný posun v situaci Vaší cílové skupiny?)
- Nastavení výzev a jejich zaměření (Obsahové zaměření/oblasti podpory)
- Práce s cílovými skupinami (Jakým způsobem zjišťujete potřeby cílové skupiny? Jakým způsobem ověřujete, že jsou projekty efektivní? Chybí Vám v tomto ohledu nějaká další podpora?)
- Dlouhodobé efekty (Sledujete dlouhodobé efekty po skončení projektu? Jakým způsobem je sledujete? Přivítali byste návaznost v dalších výzvách?)
- Socioekonomické změny a jejich vliv na realizaci projektu (Považujete projekty za flexibilní vůči změnám?)
- Regionální a lokální difference (Daří se Vám v projektech zohlednit regionální specifika? Považujete poskytovanou podporu za dostatečně citlivou na regionální specifika? Domníváte se, že ve Vašem regionu je určitá cílová skupina specifická z hlediska jejího postavení a potřeb?)

C) témata specifického charakteru dle konkrétních prioritních os

- Různé pohledy oslovených subjektů na samotný program a podporované aktivity (Poskytuje OP LZZ dostatek možností (podporovaných aktivit), ke zlepšení pozice cílových skupin? (zaměstnanců, nezaměstnaných, rovný přístup...)
- Aktivity v jednotlivých prioritních osách (Považujete je za dostatečné, úplné? Je nějaká aktivita, kterou v rámci prioritní osy postrádáte? Je nějaká aktivita, která je z Vaší zkušenosti zbytečná, neúčinná, neefektivní?)

5. Shrnutí hlavních poznatků z realizovaných fokusních skupin**A) témata obecného charakteru (týkající se, programu jako celku)****Považujete OP LZZ za nástroj, který může změnit situaci a pomoci?**

- Ano, program svým poměrně širokým nastavením pomáhá zlepšit situaci cílových skupin.

V čem vidíte největší limity programu?

- Ve velmi náročné implementaci spojené s obrovskou administrativní zátěží.

- **V čase** - kdy jsou dlouhé lhůty mezi podáním, schválením a samotnou realizací projektu. Tento faktor má negativní dopad na cílovou skupinu, zejména v oblasti vzdělávání.
- **V politice na všech úrovních** spojené s častými změnami politiků a tím i priorit vlády. Objevuje se i názor, že samotná strategie státu je dosti nejasná.
- **Ve změnách podmínek** v průběhu výzev, v průběhu realizace projektů. To má za následek další administrativu, která zatěžuje kapacity, jenž by se mohly věnovat cílové skupině.
- Úřady práce nemohou být v projektu partnerem s finančním příspěvkem. To je vnímáno jako limit, neboť to naráží na jednu z priorit EU - partnerství.

B) témata týkající se cílových skupin

- Úřady práce se s rozvojem hospodářské krize začaly zajímat o lidi ještě zaměstnané, ale reálně ohrožené propouštěním, s cílem těmto osobám poskytnout služby již ve výpovědní době a předejít tak nezaměstnanosti
- Za velký problém je považován nedostatek míst v mateřských školách – tento nedostatek lze řešit díky podpoře podnikových školek či miniškol. Problém působí nedorešená legislativa, nepřijetí prarodinného balíčku, pozastavení dalších souvisejících změn.
- Projevuje se určitý pozitivní posun ve sladování rodinného a pracovního života.
- **Situace čerstvých absolventů** – přestali být podle novely zákona o zaměstnanosti ohroženou skupinou. Přesto je jejich úroveň nedostatečná (chybí jim zejména praxe, jazykové vybavení). Chyba je viděna zejména v koncepci vzdělávání, tzn. na straně MŠMT.

Považujete nějaké aktivity v OP LZZ za naprosto neefektivní?

- Převažuje názor, že aktivity jsou efektivní, ale pouze v případě, že jsou komplexní a vedou k udržitelné pozici cílové skupiny (např. udržení si pracovního místa). Aktivity vytržené z tohoto kontextu krátkodobě pomohou, ale z dlouhodobého hlediska nepřinášejí žádný užitek.

Jsou nějaké aktivity, které vám v programu OP LZZ chybí?

- Různé formy doprovodných aktivit - př. podpora bydlení, koncepční práce.
- Jasné a cílené zvedání podvědomí o sociálním podnikání.
- Finanční gramotnost.

Jak hodnotíte požadavek inovativnosti projektů?

- Zdůrazňován problém chápání prvku inovativnosti hodnotiteli projektů. Zdůraznění explanace (tzn. vysvětlení, proč si myslím, že ten prvek funguje, kde všude jinde tento prvek s úspěchem používají, a proč si tedy myslím, že to bude fungovat i v podmínkách ČR).

C) témata specifického charakteru dle konkrétních prioritních os

Využíváte mezinárodní spolupráci?

- Mezinárodní spolupráce je všeobecně považována za velmi přínosnou. Přesto je zejména v některých případech přirovnávána k problematice křížového financování, tzn., že podmínky jsou velmi nejasné. Za největší problém je považována nemožnost vzniku rovnocenného partnerství, protože zahraniční partner je partnerem bez finančního příspěvku.
- Žadatelům v této oblasti chybí podpora ze strany ŘO – MPSV. Vítali by aktivity facilitující vznik či podněcování nových vazeb, tematických sítí pro sdílení zkušeností.

Hlavní závěry pro efektivní využívání zdrojů z ESF (doporučení z řad žadatelů k MPSV)

- **Soustředit se více na OBSAH projektů**, než na formální náležitosti.
- **Soustředit se na UDRŽITELNOST** – resp. dlouhodobý vliv projektů, tedy investovat energii i čas do něčeho, co přetrvá i po skončení financování z ESF.
- Posílit personální kapacity na ŘO.
- Zlepšit vzájemnou komunikaci ŘO – žadatel, příjemce. Nyní poskytované informace jsou často rozporuplné či nedostatečné.
- Snažit se o provázání výzev a tím využít synergických efektů.
- Metodicky ošetřit analýzu potřeb v Benefitu (kvalitní analýza potřeb generuje kvalitní projekt, proto je na místě žadatelům pomoci s tím, jak analýzu odborně provést).